



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.7.2012
SWD(2012) 221 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ_ συνοδευτικό
έγγραφο_ ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΟΥΣ**

{C(2012) 4890 final}
{SWD(2012) 222 final}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Πεδίο εφαρμογής και πλαίσιο	2
1.1.	Πεδίο εφαρμογής.....	2
1.2.	Πλαίσιο	2
2.	Ορισμός του προβλήματος.....	3
3.	Αιτιολόγηση της ανάγκης για δράση σε επίπεδο ΕΕ, προστιθέμενη αξία της ΕΕ και επικουρικότητα	5
4.	Πολιτικοί στόχοι	5
5.	Πολιτικές Επιλογές	6
6.	Σύγκριση πολιτικών επιλογών και εκτίμηση επιπτώσεων.....	7
7.	Παρακολούθηση και αξιολόγηση	8

1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα εκτίμηση αντίκτυπου (ΕΑ) εξετάζει κατά πόσο, υπό το πρίσμα των τρεχουσών εξελίξεων στο σύστημα των ακαδημαϊκών δημοσιεύσεων, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες σε επίπεδο ΕΕ με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της έρευνας και την προώθηση μιας καινοτόμου Ένωσης που θα καταστεί παγκόσμια επιστημονική ηγετική δύναμη. Η ΕΑ εξετάζει τις πολιτικές επιλογές για την προώθηση της δράσης της ΕΕ με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους στην ψηφιακή εποχή, ιδίως τον αντίκτυπο που θα είχε η σύσταση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με το εν λόγω θέμα.

1.2. Πλαίσιο

Η γνώση και η καινοτομία εξασφαλίζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όπως τονίζεται στην ανακοίνωση «Ευρώπη 2020»¹. Οι διαρθρωτικά χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης στην Ευρώπη μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη διαμόρφωση βέλτιστων συνθηκών καινοτομίας. Προκειμένου να αποκτήσει μια ολοένα και ανταγωνιστικότερη οικονομία με βάση τη γνώση, η Ευρώπη πρέπει να βελτιώσει όχι μόνο την παραγωγή γνώσης, αλλά και τη διάδοση και ανταλλαγή των επιστημονικών αποτελεσμάτων της έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους.

Με την έλευση της ψηφιακής εποχής, η επιστημονική κοινότητα διαπιστώνει ότι υπάρχουν περισσότερες δυνατότητες για την ηλεκτρονική διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Μια από αυτές τις δυνατότητες είναι η ανοικτή πρόσβαση (ΑΠ). Η ανοικτή πρόσβαση επιτρέπει την παροχή δωρεάν επιγραμμικής πρόσβασης και την επαναχρησιμοποίηση των γνώσεων υπό μορφή επιστημονικών δημοσιεύσεων, δεδομένων, μονογραφιών και συναφούς υλικού.

Η ανάπτυξη της πολιτικής της Επιτροπής όσον αφορά την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους στην ψηφιακή εποχή βασίζεται στις πολιτικές εξελίξεις που άρχισαν τον Φεβρουάριο του 2007, με την ανακοίνωση της Επιτροπής² για τις επιστημονικές πληροφορίες στην ψηφιακή εποχή. Στη συνέχεια, τον Νοέμβριο του 2007, ακολούθησαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου³, τα οποία περιλαμβάνουν ένα σύνολο δράσεων που πρέπει να αναληφθούν από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή καλείται να εφαρμόσει δοκιμαστικά την ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις που προκύπτουν από τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα πλαίσια έρευνας της ΕΕ, έχοντας ως αποτέλεσμα ένα πιλοτικό έργο για την ανοικτή πρόσβαση στο πλαίσιο του εβδόμου προγράμματος πλαισίου που δρομολογήθηκε τον Αύγουστο του 2008.

Η ανακοίνωση σχετικά με τις υποδομές ΤΠΕ στην ηλ-επιστήμη⁴, εγκρίθηκε το Μάρτιο του 2009. Στη συνέχεια ακολούθησαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου⁵ τον Δεκέμβριο του 2009, όπου τα κράτη μέλη και η Επιτροπή καλούνται να συνεχίσουν την επέκταση της

¹ http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso__007_-_europe_2020_-_en_version.pdf.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0056:FIN:EN:PDF>.

³ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/97236.pdf.

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0108:FIN:EN:PDF>.

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/111732.pdf.

πρόσβασης και τη διασφάλιση συνεκτικής προσέγγισης όσον αφορά την πρόσβαση στα δεδομένα και την επιμέλειά τους.

Το 2010, η Επιτροπή ενέκρινε τις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Ευρώπη 2020» και «Ένωση Καινοτομίας»⁶ και το «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»⁷. Αμφότερες οι ανακοινώσεις αφορούν την ανοικτή πρόσβαση ως μέσο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ανακοινώνουν ότι θα επεκταθεί η ανοικτή πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους, ιδίως κατά γενικό κανόνα για τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα πλαίσια έρευνας της ΕΕ. Στις 30 Νοεμβρίου 2011 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»⁸. Από το 2014 και εφεξής θα συνδυάσει τη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής έρευνας και καινοτομίας σε ένα ενιαίο πλαίσιο. Προτείνεται η ανοικτή πρόσβαση να καταστεί βασική αρχή για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Ένα άλλο στρατηγικό θέμα πολιτικής είναι η ανάπτυξη και η υλοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE). Ο EXE καλύπτει όλες τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, τα προγράμματα και τις πολιτικές στην Ευρώπη που εμπεριέχουν διεθνή προοπτική. Στόχος είναι η παροχή πρόσβασης σε έναν πανευρωπαϊκό ανοικτό χώρο γνώσεων και τεχνολογιών, στον οποία αξιοποιούνται πλήρως οι διακρατικές συνέργειες και συμπληρωματικότητες. Στο πλαίσιο αυτό, τα θέματα που συνδέονται με την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους είναι ιδιαίτερος σημαντικά.

Σε αυτό το πολιτικό πλαίσιο, η Επιτροπή θα εγκρίνει νέα ανακοίνωση με τίτλο «Για τη βελτίωση της πρόσβασης στις επιστημονικές πληροφορίες — ενισχύοντας τα οφέλη των δημόσιων επενδύσεων στην έρευνα». Η εν λόγω ανακοίνωση θα προβεί σε απολογισμό των εξελίξεων από το 2007 και θα υποδείξει τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να αναλάβουν περαιτέρω δράση. Θα συνοδεύεται από σύσταση προς τα κράτη μέλη, υποδεικνύοντας ειδικές δράσεις στον τομέα της πρόσβασης στις επιστημονικές πληροφορίες και της διαφύλαξής τους.

2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Το ακαδημαϊκό σύστημα διάδοσης βρίσκεται αντιμέτωπο με μια σειρά προβλημάτων που εμποδίζουν την επίτευξη των επιδιωκόμενων πολιτικών αποτελεσμάτων, δηλαδή η προσφορά στους ερευνητές του EXE ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρακτικών και υποδομών που καθιστά δυνατή την εύκολη, ανοικτή πρόσβαση, τη χρήση και την επαναχρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τα προβλήματα αυτά είναι τα εξής:

α) Ανεπαρκής πρόσβαση στις επιστημονικές ερευνητικές δημοσιεύσεις

Οι τιμές συνδρομής σε επιστημονικά περιοδικά έχουν αυξηθεί πάνω από τα επίπεδα του πληθωρισμού και εξακολουθούν να αυξάνονται, ασκώντας πίεση στις βιβλιοθήκες και δυσχεραίνοντας την πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους.

⁶ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:EN:PDF>.

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0808:FIN:en:PDF>.

Η πρόσβαση στο περιεχόμενο των επιστημονικών περιοδικών και οι δυνατότητες χρήσης και επαναχρησιμοποίησης των επιστημονικών πληροφοριών παραμένουν περιορισμένες για τους ερευνητές, τις επιχειρήσεις (ιδίως τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις) και το ευρύ κοινό.

Επί σειρά ετών, η επιστημονική κοινότητα ζητεί την ανοικτή πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους, ιδίως σε δημοσιεύσεις που αξιολογούνται από ομολόγους. Η ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις λαμβάνει δύο μορφές:

- οι δαπάνες δημοσίευσης ενός άρθρου καλύπτονται απευθείας από τους συντάκτες (στην πράξη, από οικείους φορείς χρηματοδότησης ή πανεπιστήμια) και όχι από συνδρομές, καθιστώντας το άρθρο άμεσα διαθέσιμο σε όλους δωρεάν (χρυσή ανοικτή πρόσβαση).
- Το κείμενο της δημοσίευσης που αξιολογείται από ομολόγους αρχειοθετείται σε μητρώο καταχώρισης ώστε να μπορεί να διατίθεται σε όλους δωρεάν, κατά κανόνα μετά από επιβολή εμπάργκο που επιτρέπει στον εκδότη επιστημονικών κειμένων να ανακτήσει το κόστος και να αποκομίζει κέρδος από την επένδυση (πράσινη ανοικτή πρόσβαση).

β) Μη βέλτιστη πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα

Επί του παρόντος, τα ερευνητικά δεδομένα της έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους δεν διατίθενται συστηματικά προς αξιοποίηση σε άλλους.

Ένα μέρος του προβλήματος οφείλεται στα πολλά και διάφορα είδη και κατηγορίες δεδομένων που παράγονται στα διάφορα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας. Υπάρχει επίσης έλλειψη οφελών για τη σταδιοδρομία ή/και έλλειψη αναγνώρισης για την ανταλλαγή δεδομένων. Τέλος, δεν υπάρχει ακόμη υποδομή για ερευνητές για την εξεύρεση, πρόσβαση, χρήση και επαναχρησιμοποίηση δεδομένων με ασφαλή τρόπο.

γ) Η αυξανόμενη πλημμυρίδα επιστημονικών δεδομένων καθιστά απαραίτητη τη μακροπρόθεσμη διαφύλαξη των επιστημονικών πληροφοριών.

Η έλευση του υλικού ψηφιακής αρχικής προέλευσης και η παραγωγή τεράστιων ποσοτήτων δεδομένων δημιούργησαν νέες δυσκολίες για τη μακροχρόνια διαφύλαξη των επιστημονικών πληροφοριών. Ελάχιστοι είναι οι οργανισμοί και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα χρηματοδότησης της έρευνας που αναλαμβάνουν δραστηριότητες διαφύλαξης δεδομένων. Απουσιάζουν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά και οργανωτικά μοντέλα. Ενώ οι εκδότες έχουν καταβάλει προσπάθειες ψηφιοποίησης κατά το παρελθόν, η μακροχρόνια διαφύλαξη των επιστημονικών πληροφοριών πρέπει να αποτελεί δημόσιο καθήκον. Δεν επιτρέπεται η διαφύλαξη να εξαρτάται από τον κύκλο ζωής μιας εμπορικής επιχείρησης⁹. Στους άμεσα ενδιαφερόμενους συγκαταλέγονται οι ερευνητές, οι επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ), οι εκδότες επιστημονικών δημοσιεύσεων (με κερδοσκοπικό ή μη σκοπό), οι δημόσιες αρχές (εθνικές ή περιφερειακές), τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών) και ο πολίτες.

⁹ Βλέπε τα αποτελέσματα του έργου PARSE.Insight.

3. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ, ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ

Οι δράσεις πολιτικής στο χώρο των επιστημονικών πληροφοριών είναι διασυνοριακές και διεθνείς εξ ορισμού, δεδομένου ότι η επιστήμη συνεπάγεται παγκόσμιες προσπάθειες. Πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται σε όλα τα κράτη μέλη προκειμένου να διευκολύνουν και να διευρύνουν την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους, αλλά η ένταση και η εστίαση των πρωτοβουλιών μπορεί να ποικίλλει, και επιπλέον διαπιστώνεται και κάποιος κατακερματισμός εντός της ίδιας χώρας¹⁰. Οι πολλαπλές πρωτοβουλίες οδήγησαν σε επικαλύψεις των πολιτικών για τους Ευρωπαίους ερευνητές, τους επενδυτές και τους πολίτες. Από το 2007, η Επιτροπή διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην παρότρυνση των κρατών μελών να ανταλλάσσουν συνεχώς πληροφορίες και να συνεργάζονται.

Η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής υποδομής έχει προχωρήσει με άνισο ρυθμό.

Η πολιτική που αφορά τα αποτελέσματα της έρευνας πρέπει να συντονιστεί με άλλους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με την υλοποίηση του ΕΧΕ και των ευρύτερων στόχων οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ. Αυτό το είδος συντονισμού μπορεί να πραγματοποιηθεί αποτελεσματικά μόνο σε επίπεδο ΕΕ.

Το σημαντικό μερίδιο (35% των επενδύσεων) της χρηματοδότησης με δημόσιους πόρους της E & A παρέχει στον δημόσιο τομέα το δικαίωμα να έχει σημαντικό λόγο στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να διαδίδονται τα αποτελέσματα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και προς όφελος της κοινωνίας γενικότερα.

4. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η προτιμώμενη πολιτική επιλογή πρέπει να έχει τους ακόλουθους γενικούς, ειδικούς και επιχειρησιακούς στόχους.

Γενικός στόχος:

- παροχή καλύτερης στήριξης στην καινοτομία και συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη μέσω βελτίωσης των συνθηκών πρόσβασης, χρήσης και επαναχρησιμοποίησης των επιστημονικών πληροφοριών και διασφάλισης της ανάπτυξης του ΕΧΕ.

Ειδικοί στόχοι:

- οι επιστημονικές δημοσιεύσεις να γίνουν δωρεάν και ελεύθερα ηλεκτρονικά προσβάσιμες, στο μέτρο του δυνατού, και, το ταχύτερο δυνατόν·
- τα δεδομένα της έρευνας να γίνουν δωρεάν και ελεύθερα ηλεκτρονικά προσβάσιμα·
- να διαφυλαχθούν οι επιστημονικές πληροφορίες για τις μελλοντικές γενεές·
- να παρασχεθεί πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες σε όλα τα κράτη μέλη.

¹⁰ Βλέπε Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), «Εθνικές πολιτικές ανοικτής πρόσβασης και διαφύλαξης στην Ευρώπη. Ανάλυση ερωτηματολογίου που υπεβλήθη στην επιτροπή του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.» http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/open-access-report-2011_en.pdf.

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- να προωθηθεί η υλοποίηση των πολιτικών ανοικτής πρόσβασης στις επιστημονικές δημοσιεύσεις από τα κράτη μέλη που αυξάνουν τον αριθμό των δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης οι οποίες προκύπτουν από έρευνα χρηματοδοτούμενη με δημόσιους πόρους, να αυξηθεί ο αριθμός των εντολών ανοικτής πρόσβασης και να βελτιωθούν οι όροι χρηματοδότησης για τη χρυσή ανοικτή πρόσβαση·
- να προωθηθεί η υλοποίηση των πολιτικών ανοικτής πρόσβασης για τα δεδομένα από τα κράτη μέλη που απαιτούν κατάθεση των ερευνητικών δεδομένων που προκύπτουν από έρευνα χρηματοδοτούμενη με δημόσιους πόρους σε ηλεκτρονική υποδομή και να στηριχθεί η σύσταση και συντήρηση των ψηφιακών ηλεκτρονικών υποδομών·
- να στηριχθεί η δημιουργία και συντήρηση των ψηφιακών ηλ-υποδομών για τη διαφύλαξη των επιστημονικών πληροφοριών και να προωθηθούν τα αποτελεσματικά συστήματα απόθεσης επιστημονικών πληροφοριών ψηφιακής αρχικής προέλευσης·
- να εξασφαλισθεί η πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ ηλεκτρονικών υποδομών εντός και εκτός της ΕΕ, να προωθηθεί η ομοσπονδιακή πρόσβαση σε επιστημονικό περιεχόμενο και να προωθηθεί ο συντονισμός των πολιτικών, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και ο διάλογος των ενδιαφερομένων μερών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

5. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Οι ακόλουθες πολιτικές επιλογές αναπτύσσονται και αξιολογούνται λεπτομερώς στην έκθεση.

(1) Διακοπή της υφιστάμενης δράσης της ΕΕ

Η επιλογή αυτή συνεπάγεται την απόσυρση όλων των ήπιων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων μέτρων εφαρμογής που περιλαμβάνονται επί του παρόντος στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τις επιστημονικές πληροφορίες στην ψηφιακή εποχή. Η ΕΕ δεν θα αντιμετωπίσει προβλήματα και δεν θα υποστηρίξει περαιτέρω τη διαδικασία διεύρυνσης της πρόσβασης στις επιστημονικές πληροφορίες, με χρηματοδότηση ή συγχρηματοδότηση υποδομών, έργων και χάραξη πολιτικής.

(2) Ουδεμία αλλαγή πολιτικής (βασικό σενάριο)

Αυτή η επιλογή θα διατηρούσε την τρέχουσα προσέγγιση ως έχει. Η πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και η διαφύλαξή τους θα εξακολουθήσει να βασίζεται στα ισχύοντα νομικά πλαίσια, όπου αυτά υπάρχουν, και οι πολιτικές θα συνεχίσουν να εξαρτώνται από τις εθνικές πρωτοβουλίες που είναι αντίθετες με τις εν λόγω πολιτικές.

(3) Εφαρμογή ενός πλαισίου πολιτικής υπό μορφή ήπιας νομοθεσίας

Στο πλαίσιο αυτής της εναλλακτικής επιλογής πρέπει να οριστεί ένα πλαίσιο πολιτικής, προτείνοντας την υλοποίηση μέσω σύστασης προς τα κράτη μέλη, η

οποία θα συνοδεύεται από ανακοίνωση της Επιτροπής. Το εν λόγω πλαίσιο πολιτικής θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν πολιτικές για την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους (επιστημονικά άρθρα και ερευνητικά δεδομένα). Θα θέσει τους ειδικούς στόχους και θα αφήσει την επιλογή των σχετικών φορέων στα κράτη μέλη ώστε να αποφασίσουν ποια είναι η καταλληλότερη πολιτική, τόσο για το κράτος μέλος όσο και για κάθε ακαδημαϊκό κλάδο. Εάν δοθεί εντολή για αρχειοθέτηση από τα ίδια (πράσινη ανοικτή πρόσβαση), οι περίοδοι επιβολής εμπάργκο δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τους δώδεκα μήνες για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες και τους έξι μήνες για όλα τα άλλα πεδία. Η μεγαλύτερη περίοδος αναστολής για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες εξηγείται από τον μεγαλύτερο χρόνο ημιζωής σε αυτούς τους κλάδους, σε σύγκριση με τον χρόνο ημιζωής στους επιστημονικούς, τεχνικούς και ιατρικούς τομείς. Θα απαιτηθούν εντολές ανοικτής πρόσβασης για αμφοτέρως τις δημοσιεύσεις και τα ερευνητικά δεδομένα και τη δημιουργία ψηφιακών ηλ-υποδομών (αρχείων) εάν δεν υπάρχουν ήδη, καθώς και για ηλεκτρονικές υποδομές που θα εξυπηρετήσουν επίσης τους σκοπούς της διαφύλαξης. Θα προταθεί η αξιοποίηση των σημερινών παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής.

- (4) Η εφαρμογή ενός πλαισίου πολιτικής υπό μορφή προσέγγισης της νομοθεσίας.

Το άρθρο 182 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχει τη νομική βάση για τη λήψη των μέτρων που απαιτούνται για την υλοποίηση του ΕΧΕ, περιλαμβανομένης της προσέγγισης της νομοθεσίας μέσω οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτής της επιλογής, οι στόχοι που έχουν τεθεί από το πλαίσιο πολιτικής θα υλοποιηθούν μέσω οδηγίας.

6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Επιλογή 1:

Η κατάργηση των υφιστάμενων δράσεων της ΕΕ θα οδηγήσει σε αύξηση της απόκλισης μεταξύ κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη θα μπορούσαν να σημειώσουν πρόοδο όσον αφορά την ανοικτή πρόσβαση, δρέποντας οφέλη από ένα πιο ανοικτό επιστημονικό ερευνητικό περιβάλλον. Άλλα κράτη μέλη θα λάμβαναν λιγότερη καθοδήγηση και δεν θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη χρηματοδότηση υποδομών από την ΕΕ. Οι διαφορετικές αυτές εξελίξεις θα είχαν αρνητική επίπτωση στους ερευνητές και στους δημόσιους προϋπολογισμούς, κυρίως στις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες που θα έπρεπε να αντιμετωπίσουν την αύξηση των τιμών για την αγορά ερευνητικών αποτελεσμάτων. Καμία πρόοδος δεν θα σημειωνόταν στη μακροχρόνια διαφύλαξη επιστημονικών πληροφοριών.

Επιλογή 2:

Η απουσία αλλαγής πολιτικής δεν θα άλλαζε τις υπάρχουσες διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Αναμένεται κάποια σύγκλιση με βάση τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2007, αν και με βραδύτερο ρυθμό και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εξελίξεις στις επιστημονικές πληροφορίες που επήλθαν στη συνέχεια κατόπιν. Η χρηματοδότηση υποδομών και έργων θα ήταν διαθέσιμη, αλλά θα περιοριζόταν σε πειραματικά έργα. Δεν θα υπήρχε βελτίωση σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση. Το αποτέλεσμα για τα ενδιαφερόμενα μέρη θα ήταν παρεμφερές με το αποτέλεσμα της απουσίας δράσης από πλευράς ΕΕ.

Επιλογή 3:

Η εφαρμογή ενός πλαισίου πολιτικής υπό μορφή ήπιας νομοθεσίας αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο θα την εφαρμόσουν τα κράτη μέλη. Η παροχή ανοικτής πρόσβασης σε επιστημονικές δημοσιεύσεις έχει τη δυνατότητα να επιφέρει συνολικά οφέλη ως απόδοση επί των επενδύσεων στην E & A και να εξοικονομήσει χρήματα για τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς χρηματοδότησης της έρευνας, διατηρώντας παράλληλα ένα βιώσιμο σύστημα για τη διάδοση των επιστημονικών δημοσιεύσεων μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η εν λόγω εξοικονόμηση εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται η ανοικτή πρόσβαση. Οι ακριβείς επιπτώσεις και κίνδυνοι της ανοικτής πρόσβασης στις δημοσιεύσεις εξαρτάται επίσης από τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται η ανοικτή πρόσβαση.

Οι επιπτώσεις σε σχέση με την ευρύτερη πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα καθώς και η διαφύλαξη τόσο των δημοσιεύσεων όσο και των δεδομένων θα γίνουν αισθητές κυρίως σε επίπεδο κυβερνήσεων ή/και οργανισμών χρηματοδότησης της έρευνας που θα πρέπει να χρηματοδοτήσουν επιπρόσθετες προσπάθειες. Οι επιπτώσεις κλίμακας είναι πιθανόν να επιτευχθούν καθώς η ηλεκτρονική υποδομή που είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η πράσινη ανοικτή πρόσβαση μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να παράσχει καλύτερη πρόσβαση σε δεδομένα και για τους σκοπούς της διαφύλαξης.

Δεδομένου του μη δεσμευτικού χαρακτήρα της σύστασης αναμένεται ορισμένοι στόχοι να επιτευχθούν μόνο εν μέρει.

Επιλογή 4:

Δεδομένου ότι τα μέτρα πολιτικής της επιλογής της ήπιας νομοθεσίας θα είναι τα ίδια με αυτά στην επιλογή για την προσέγγιση της νομοθεσίας, ο αντίκτυπος προβλέπεται ότι θα είναι σε μεγάλο βαθμό ο ίδιος. Η διαφορά με την επιλογή αυτή είναι ότι η εφαρμογή της πολιτικής στην πράξη θα διαρκέσει πολύ περισσότερο καθώς συνεπάγεται μια νομοθετική διαδικασία και μια φάση υλοποίησης σε επίπεδο κράτους μέλους. Αυτό μπορεί να καθυστερήσει τις επιπτώσεις της πολιτικής επιλογής.

Η σύγκριση των διαφορετικών πολιτικών επιλογών καταδεικνύει ότι η **επιλογή 3** προσφέρει καλύτερη ισορροπία καθιστώντας δυνατή την παροχή ευρύτερης και ταχύτερης πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο η επιστήμη και οι επιστημονικές δημοσιεύσεις έχουν μεταβληθεί στη διάρκεια των λίγων τελευταίων αιώνων. Θα επιτρέψει κάποια ευελιξία στα κράτη μέλη ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις εθνικές ιδιαιτερότητες σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο, και σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εγκρίνουν βελτιώσεις. Για τον μετριασμό του εγγενούς μη δεσμευτικού χαρακτήρα της σύστασης προς τα κράτη μέλη, πρέπει να προβλεφθεί στενή παρακολούθηση από την Επιτροπή.

7. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι κύριοι δείκτες προόδου προς την επίτευξη των στόχων που έχουν προσδιοριστεί θα αξιολογηθούν στο πλαίσιο του ΕΧΕ, με υποβολή περιοδικών εκθέσεων από τα κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν ως συνέχεια της σύστασης.